

**Ventspils pilsētas teritorijas
plānojuma 2006. – 2018. gadam ar
grozījumiem īstenošanas
stratēģiskā ietekmes uz vidi
novērtējuma monitoringa ziņojums**

2019.

Saturs

Ievads	3
1. Metodoloģija.....	4
2. Plānošanas dokumenta īstenošanas ietekme uz vidi	5
2.1. Vides (dabas) faktori	5
2.2. Sociālie faktori	16
2.3. Ekonomiskie faktori	17
2.4. Teritorijas plānojuma rezultatīvie rādītāji	18
Secinājumi.....	19

Ievads

Plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, ko nosaka Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumi Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" (ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 08.12.2016.), paredz ne tikai novērtēt plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi, bet noteiktos periodos veikt monitoringu un sagatavot monitoringa ziņojumu, kurā atspoguļo kā plānošanas dokumenta īstenošanas periodā mainās vides stāvoklis jomās vai teritorijā, ko skar attiecīgais dokuments. Tāpat nepieciešamību sagatavot plānošanas dokumenta monitoringa ziņojumu nosaka Vides pārraudzības valsts biroja 2012. gada 28. februāra atzinums Nr. 6 "Par Ventspils pilsētas teritorijas plānojuma 2006.-2018. gada grozījumu Vides pārskatu".

Ventspils pilsētas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam ar grozījumiem ir pašvaldības ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas izmantošanas nosacījumi.

Ventspils pilsētas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam ar grozījumiem stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums tika veikts 2012. gadā.

Vides pārraudzības valsts birojs 2012. gada 28. februārī izsniedza atzinumu Nr. 6 Par Ventspils pilsētas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam ar grozījumiem Vides pārskatu.

Plānošanas dokumentu ieviešanas periodā šis ir pirmais izstrādātais monitoringa ziņojums. Ventspils pilsētas attīstības virzienu līdz 2020. gadam un aktualizētās Ventspils pilsētas attīstības programmas 2007. – 2013. gadam monitoringa ziņojums tiks izstrādāts 2013. gada novembrī.

Monitoringa ziņojumu izstrādāja SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" VIII nodaļu.

1. Metodoloģija

Monitoringa ziņojums tika sagatavots atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" prasībām un Vides pārraudzības valsts biroja metodiskajiem norādījumiem.

Monitoringa ziņojuma izstrādes ietvaros sagatavots pārskats par esošo vides stāvokli vides jomās, kas tieši vai netieši raksturo vides stāvokļa izmaiņas saistībā ar plānošanas dokumenta īstenošanu. Šīs jomas ir:

- Vides (dabas) faktori;
- Sociālie faktori;
- Ekonomiskie faktori;
- Teritorijas plānojuma rezultatīvie rādītāji.

Šī posma mērķis bija identificēt plānošanas dokumenta īstenošanas saistību ar iepriekšminētajām vides jomām, kā arī novērtēt plānošanas dokumenta īstenošanas savstarpējo un kumulatīvo ietekmi. Novērtējuma rezultāti ir apkopoti nākamajā nodaļā.

Monitoringa ietvaros tika vērtētas vides kvalitātes izmaiņas Ventspils pilsētas teritorijā un to saikne ar plānošanas dokumenta īstenošanu, ņemot vērā, ka Ventspils pilsētas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam ar grozījumiem nosaka pašvaldības teritorijas attīstības iespējas, virzienus un ierobežojumus, kā arī pašvaldības teritorijas pašreizējo un plānoto (atļauto) izmantošanu, un tā galvenais mērķis ir plānot pilsētas attīstību, ņemot vērā iedzīvotāju un uzņēmēju intereses, vienlaicīgi nodrošinot dabas vērtību saglabāšanu un vides piesārņojuma novēršanu vai samazināšanu.

Monitoringam izmantoti valsts statistikas dati, valsts vides monitoringa dati, dažādos pārskatos un citos dokumentos pieejamā informācija, salīdzinot vēsturiskos un aktuālos datus par Ventspils pilsētas teritoriju. Monitoringa ziņojums satur informāciju par laiku no 2012. līdz 2018. gadam notikušajām izmaiņām, kuras radušās plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmē un kuras identificējas, izmantojot pieejamo informāciju.

2. Plānošanas dokumenta īstenošanas ietekme uz vidi

2.1. Vides (dabas) faktori

2.1.1. Monitoringa priekšmets: Ūdens objektu stāvoklis

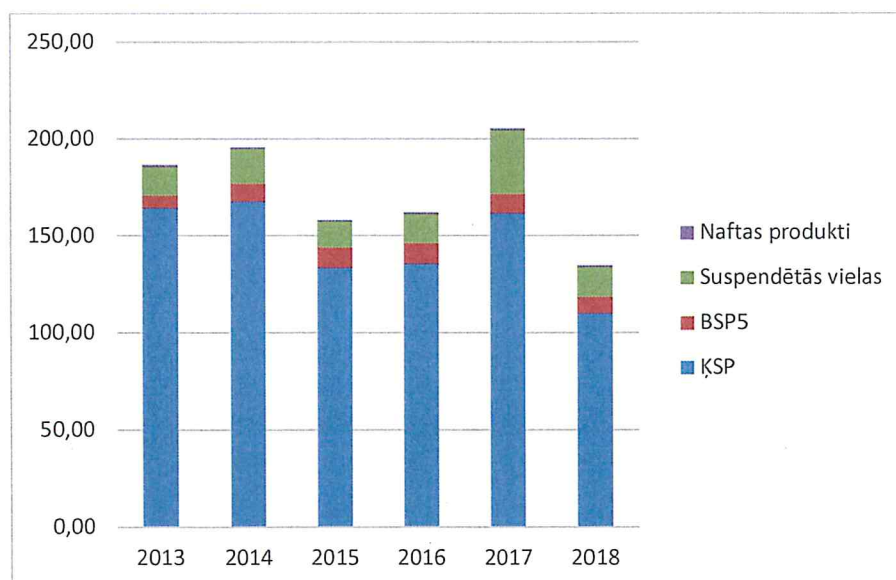
Plānošanas dokumenta/ Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) uzdevumi, plānotais stāvoklis: Nodrošināt labu virszemes ūdens kvalitāti.

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Ilgadējos VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” ziņojumos par virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzību secināts, ka periodā no 2013. gada līdz 2017. gadam¹ Ventspilī Ventas ūdens ekoloģiskā kvalitāte ir vērtējama kā laba².

Ilgadējais kopējais paliekošā piesārņojuma apjoms, kas radīts Ventspils pilsētas teritorijā, kopš 2013. gadā mainās nebūtiski, novērojot svārstības 10 – 15% robežās. Straujākais samazinājums ir 2018. gadā, kad novērots lielākais ķīmiskā skābekļa patēriņa (ĶSP) un suspendēto vielu apjoma samazinājums.

Lielāko daļu paliekošā piesārņojuma sastāda ĶSP un suspendētās vielas (SV) (skat. 1. attēlu)³.



1. attēls. Ventspils pilsētas teritorijā radītais paliekošais virszemes ūdens piesārņojums 2013. – 2018. gadā (tonnas)

¹ Monitoringa pārskata sagatavošanas laikā vēl nebija pieejams pārskats par 2018. gadu.

² <https://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-kvalitate/udens-kvalitate?id=1100&nid=433>

³ Valsts statistikas pārskats „2 – Ūdens” www.meteo.lv

Peldūdeņi⁴

Ventspilī atrodas trīs oficiālās peldvietas. 2019. gadā Ventspils pludmalei Zilais karogs piešķirts divdesmit pirmo reizi pēc kārtas.

Regulāras peldūdeņu analīzes tiek veiktas ne tikai Zilā karoga pludmalē, bet arī citās peldvietās – Staldzenē un Būšnieku ezera peldvietā. Saskaņā ar Veselības inspekcijas monitoringa datiem peldvietās ūdeņu kvalitāte atbilst normatīvu prasībām. Ūdens kvalitāte Ventspils oficiālajās peldvietās pēc mikrobioloģiskās kvalitātes rādītājiem atbilst izcilai ūdens kvalitātei⁵.

Novērtējums, komentāri: Līdz ar Ventspils pilsētas, tās infrastruktūras, rūpniecības un dzīvojamās apbūves teritoriju attīstību tiek nodrošināta laba virszemes ūdens un peldūdeņu kvalitātes saglabāšana.

2.1.2. Monitoringa priekšmets: Ūdens apgāde un kanalizācija

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: Centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu sakārtošana un attīstība.

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Centralizētie ūdenssaimniecības pakalpojumi ir pieejami 98,5%⁶ iedzīvotāju (plānotais mērķis ir pieejamības nodrošināšana 98,7% aglomerācijas iedzīvotāju), kas tiek nodrošināts, īstenojot projektu "Ūdenssaimniecības attīstība Ventspilī". Šī projekta ietvaros tiek veikta esošo ūdens un kanalizācijas tīklu pārbūve ielas posmos un iekšpagalmos, kā arī kanalizācijas kolektoru pārbūve. Tāpat tiek izbūvēti jauni ūdensapgādes tīkli (4,556 km garumā) un kanalizācijas pašteses tīkli (6,957 km garumā).

Pašvaldības SIA "Ūdeka" katru nedēļu veic dzeramā ūdens kvalitātes analīzes, rezultātus publicējot uzņēmuma tīmekļa vietnē⁷. Tie uzrāda nemainīgi labus dzeramā ūdens analīzes rādītājus.

Saskaņā ar Veselības inspekcijas veiktā auditmonitoringa rezultātiem⁸, laika periodā no 2013. gada līdz 2018. gadam netika konstatēta neatbilstība ķīmiskajiem un mikrobioloģiskajiem rādītājiem nevienā no laboratoriski izmeklētajiem Ventspils pilsētas dzeramā ūdens paraugiem.

⁴ Peldūdens monitorings. Veselības Inspekcija. <http://www.vi.gov.lv/lv/vides-veselib/peldudens/peldudens-monitorings>

⁵ www.vi.gov.lv

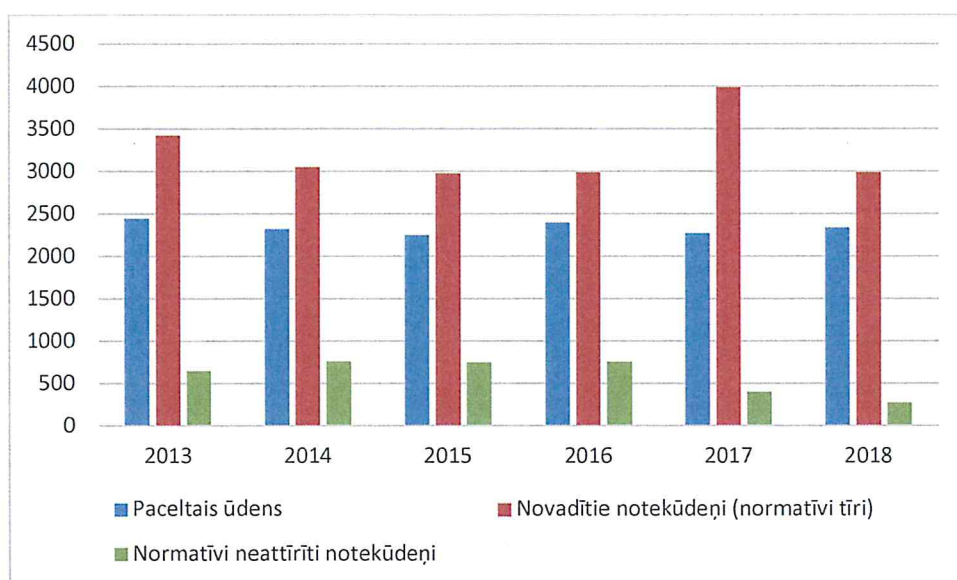
⁶ <http://udeka.lv>

⁷ <http://udeka.lv/lv/udens-apgade>

⁸ www.vi.gov.lv

No pašvaldības SIA „ŪDEKA” ūdensgūtnes urbumiem paceltā ūdens daudzums Ventspils pilsētā kopš 2013. gada mainās 5 – 8% robežās un tam nav raksturīga ne izteikta pieauguma, ne samazinājuma tendence (skat. 2. attēlu)⁹.

Jūrā novadīto attīrīto notekūdeņu daudzums 2017. gadā palielinājies par 25% un vienlaikus šīnī gadā gandrīz 2 reizes samazinājās vidē novadīto normatīvi neattīrīto notekūdeņu apjoms. Novadīto notekūdeņu apjoms 2018. gadā samazinājies līdz iepriekšējo gadu līmenim. Vienlaikus arī 2018. gadā turpinās normatīvi neattīrīto notekūdeņu apjoma samazināšanās, kas saistāma ar pašvaldības SIA “Ūdeka” īstenoto ūdenssaimniecības projektu, kura ietvaros tiek izbūvēti arī jauni kanalizācijas tīkli vietās, kur tie līdz šim nav bijuši.



2. attēls. Paceltā ūdens, normatīvi attīrīto un normatīvi neattīrīto novadīto notekūdeņu daudzums Ventspils pilsētā, tūkst. m³.

Centralizētas ūdensapgādes un sadzīves kanalizācijas pakalpojumi 2012. gada beigās bija pieejami 97,4 % no iedzīvotāju skaita un 2018. gada beigās 98,5% iedzīvotāju.

Ventspils pilsētas NAI attīrīto notekūdeņu kvalitāte, līdzīgi kā iepriekšējā monitoringa periodā, ir atbilstoša normatīvo aktu prasībām (skat. 1. tabulu).

1. tabula. Notekūdeņu attīrīšanas efektivitāte Ventspils pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtās^{10, 11}

Parametrs	SV ¹²	BSP ₅	ĶSP	N _{kop}	P _{kop}
Norma	< 35 mg/l	< 25mg/l	< 125 mg/l	< 15 mg/l	< 2 mg/l

⁹ Valsts statistikas pārskats „2-Ūdens” www.meteo.lv. Pašvaldības SIA „ŪDEKA” dati

¹⁰ Valsts statistikas pārskats „2 – Ūdens” www.meteo.lv

¹¹ Pašvaldības SIA „Ūdeka” dati

¹² Suspendētās vielas

2013	6,15	1,25	36,88	6,31	0,58
2014	Nav datu	2,08	41,30	6,13	0,56
2015	3,61	2,17	39,40	6,05	0,53
2016	4,35	4,61	39,11	6,03	0,17
2017	6,34	1,75	43,33	6,22	0,26
2018	4,90	2,10	35,49	5,63	1,03

Novērtējums, komentāri:

Ventspilī rūpniecības un dzīvojamās apbūves teritoriju attīstība tiek veikta vienlaikus plānojot un attīstot arī ūdens apgādes un kanalizācijas tīklus. Tāpat tie tiek attīstīti jau esošajās dzīvojamās apbūves teritorijās, lai mērķtiecīgi sasniegtu gan valsts, gan pašvaldības plānošanas dokumentos noteiktos mērķus.

Direktīvas¹³ pamatprasības par notekūdeņu izplūdes rādītāju – bioloģiskā skābekļa patēriņa (BSP₅), ūsp, SV, fosfora (P), slāpekļa (N) koncentrāciju Ventspilī tiek izpildītas, nodrošinot stabilu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbību ilggadīgā posmā.

2.1.3. Monitoringa priekšmets: Gaisa kvalitāte

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: Nodrošināt labu gaisa kvalitāti

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Gaisa kvalitāti Ventspilī ietekmē gan stacionārie gaisa piesārņojuma avoti – siltumapgādes uzņēmumi, Ventspils brīvdostas uzņēmumi un citi ražošanas un pārstrādes uzņēmumi, gan mobilie gaisa piesārņojuma avoti – autotransports, dzelzceļa transports un kuģi.

Izvērtējot uzņēmumu darbības ietekmi uz gaisa kvalitāti, Ventspils pilsētas uzņēmumus var nosacīti iedalīt trīs grupās – komunālās saimniecības uzņēmumi, Ventspils brīvdostas uzņēmumi, kas nodarbojas ar dažādu kravu tranzītu, un ražošanas uzņēmumi. Katra šo uzņēmumu grupa rada tai raksturīgas piesārņojošo vielu emisijas gaisā.

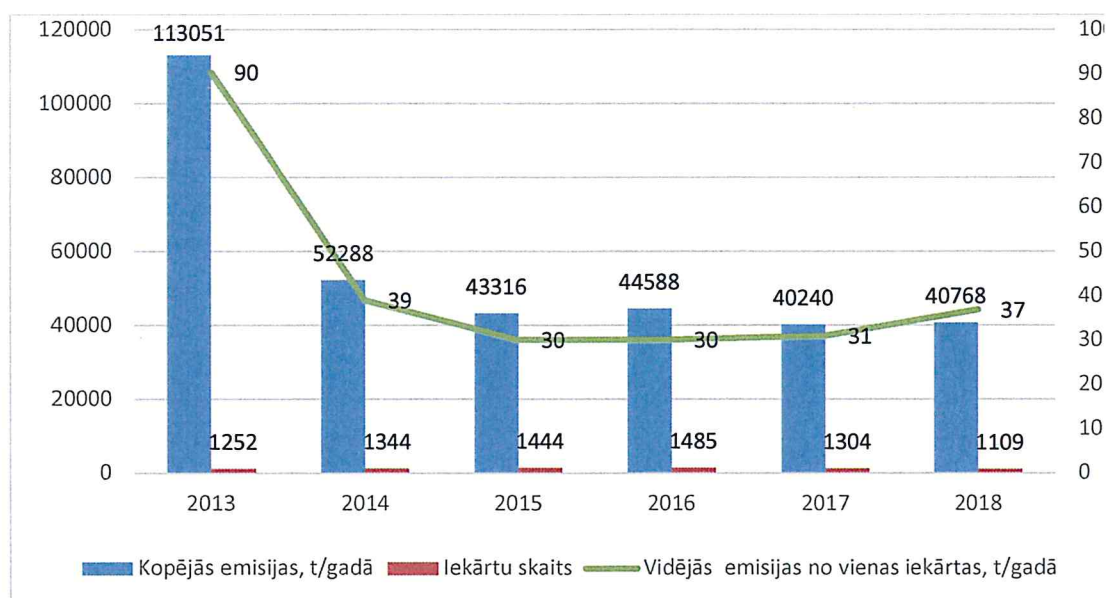
Emisiju apjomu no stacionāriem gaisa piesārņojuma avotiem raksturošanai izmantota VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVĢMC) uzturētajā datu bāzē „2-Gaiss” pieejamā informācija.

Saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVĢMC) uzturētajā datu bāzē „2-Gaiss” pieejamo informāciju Ventspilī kopumā 2012. gadā bija 1305 stacionārās iekārtas, kuru darbības rezultātā radušās emisijas tiek apkopotas „2-Gaiss” pārskatos. Šī monitoringa pārskata periodā iekārtu skaits ir

¹³ Padomes 1991. gada 21. maija direktīva 91/271/EEK par pilsētu notekūdeņu attīrīšanu

nebūtiski svārstījies, gan pieaugot, gan samazinoties, salīdzinājumā ar situāciju 2012. gadā. 2018. gadā bija uzskaitītas 1109 iekārtas.

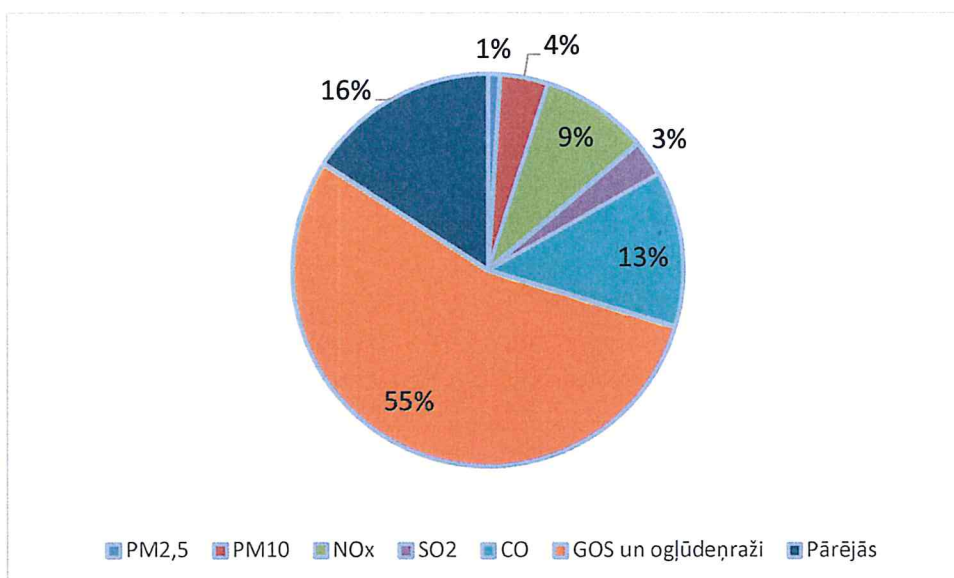
Pārskata periodā gandrīz 3 reizes ir samazinājies kopējo emisiju apjoms. Tāpat laika periodā no 2013. gada līdz 2018. gadam vairāk nekā 3 reizes ir samazinājies emisiju apjoms, ko rada viena iekārta. Šīs tendences ar apkopotas un parādītas 3. attēlā.



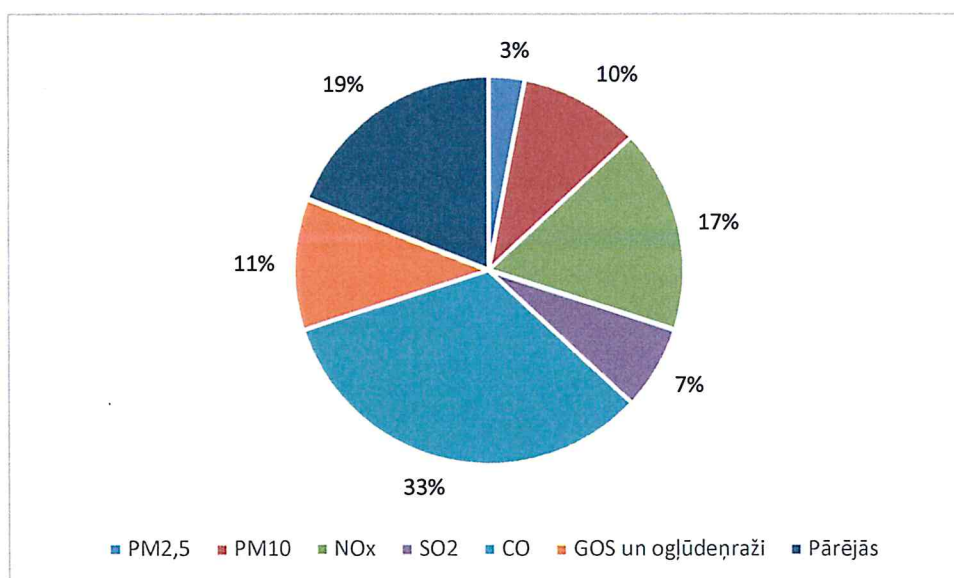
3. attēls. Kopējās gaisu piesārņojošo vielu emisijas un emisiju apjoms no vienas iekārtas

Līdzīgi kā iepriekšējā monitoringa periodā arī šinī procentuāli kopējā emisiju apjomā vislielākās emisijas – intervālā no 95% līdz 98% – no stacionārajiem piesārņojuma avotiem veido oglekļa dioksīds (CO₂), kas ir klimata pārmaiņas sekmējoša siltumnīcefekta gāze. Monitoringa periodā CO₂ emisijām ir vislielākais apjoma samazinājums no 111 355 t 2013. gadā līdz 40 018 t 2018. gadā. Visstraujākais kritums vairāk nekā 2 reizes bija 2014. gadā, kad pašvaldības SIA “Ventspils siltums” pārgāja uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu sadedzināšanas iekārtās.

Pārējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju procentuālais sadalījums 2017. gadā un 2018. ir parādīts nākamajos attēlos, kur uzskatāmi redzams, ka 2018. gadā emisiju bilance ir būtiski mainījusies, gaistošo organisko savienojumu (GOS) un benzola īpatsvaram samazinoties no 55% līdz 11% kopējā emisiju bilancē.



4. attēls. Gaisu piesārņojošo vielu procentuālais sadalījums 2017. gadā (bez CO₂)¹⁴

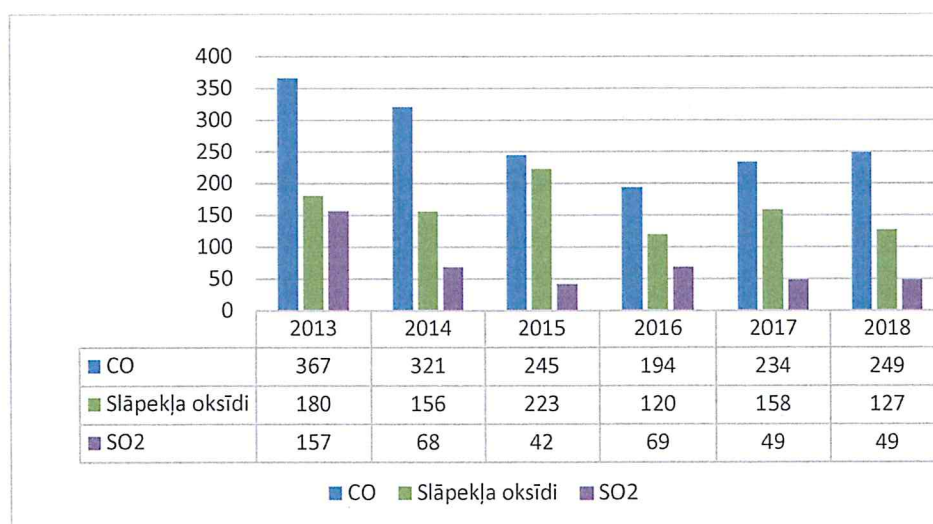
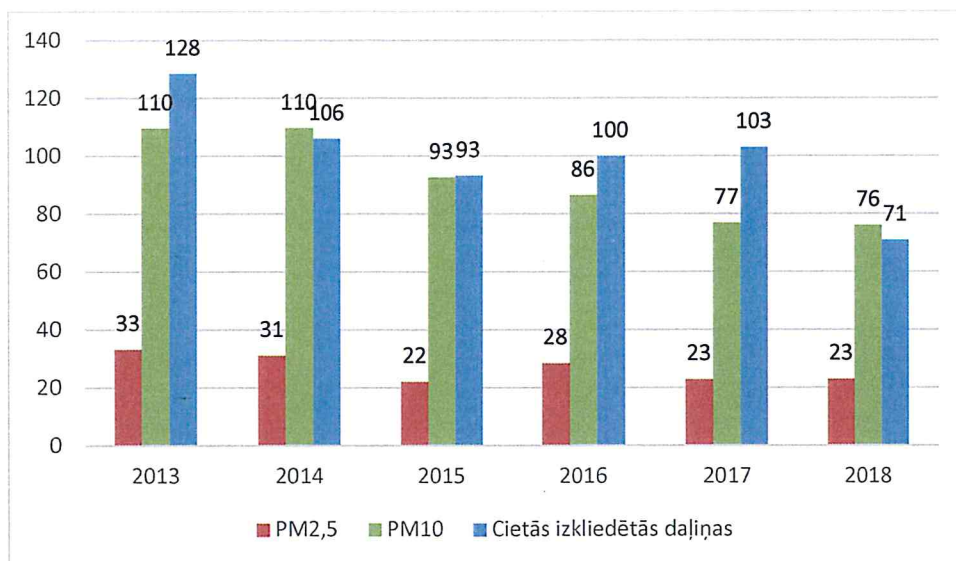


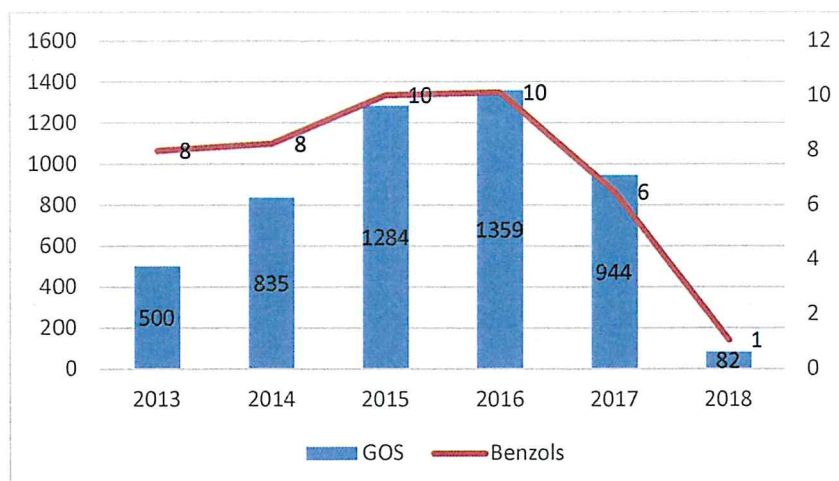
4A. attēls. Gaisu piesārņojošo vielu procentuālais sadalījums 2018. gadā (bez CO₂)¹⁵ (PM₁₀ – cietās daļiņas, kuru izmērs ir mazāks par desmit mikroniem, PM_{2,5} – cietās daļiņas, kuru izmērs ir mazāks par desmit mikroniem, NO_x – slāpekļa oksīdi, SO₂ – sēra dioksīds, CO – oglekļa oksīds)

¹⁴ Valsts statistikas pārskats "2 – Gaiss" par 2017. gadu, www.meteo.lv

¹⁵ Valsts statistikas pārskats "2 – Gaiss" par 2018. gadu, www.meteo.lv

Apkopojums par gaisu piesārņojošo vielu emisiju apjomu izmaiņām pārskata periodā ir sniegts 5. attēla grupā.





5. attēls. Gaisu piesārņojošo vielu emisijas 2013. – 2018. gadā (t/gadā bez CO₂)¹⁶

Gaisu piesārņojošo vielu procentuālais sadalījums kopš 2012. gada ir mainījies, līdz 2017. gadam nozīmīgi pieaugot GOS un ogļūdeņražu emisiju īpatsvaram kopējā emisiju apjomā no 29% 2012. gadā līdz 55% 2017. gadā, ko pamatā ietekmē CO₂ emisiju samazinājums kopējā bilancē. Savukārt 2018. gadā ir vērojams būtisks GOS un benzola emisiju apjoma kritums, kas būtu skaidrojams ar pašvaldības izvirzītajām papildus prasībām termināļu operatoriem. Visvairāk ir samazinājies SO₂ emisiju īpatsvars kopējās emisijās no 16% līdz 3%. Pārējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju īpatsvars kopējās emisijās ir mainījies nebūtiski, samazinoties vai pieaugot par dažiem procentiem.

Novērtējums, komentāri:

Saskaņā ar monitoringa datiem, ko valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" apkopo ikgadējos pārskatos par gaisa kvalitāti Latvijā¹⁷, laika periodā no 2013. gada līdz 2018. gadam Ventspilī netika konstatēti Ministru kabineta noteikumos Nr. 1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti” noteikto robežlielumu vai mērķlielumu pārsniegumi.

Ventspilī daļiņu PM₁₀ gada vidējās vērtības nav būtiski mainījušās¹⁸, 2014. gadā tā bija 19,4 μg/m³ un 2018. gadā 19,1 μg/m³, novērojot nelielu samazinājumu 2015., 2016. un 2017. gadā 14,5 – 16,6 μg/m³ robežās. Līdzīga situācija ir ar daļiņām PM_{2,5},

¹⁶ Valsts statistikas pārskats "2 – Gaiss", www.meteo.lv

¹⁷ <https://www.meteo.lv/lapas/vide/gaiss/gaisa-kvalitate/parskati-un-novertejumi-par-gaisa-kvalitati/parskati-un-novertejumi-par-gaisa-kvalitati?id=1037&nid=509>

¹⁸ SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2018. gadā.

https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Gaiss/Gaisa_kvalitate/Parskati/parskats_par_gaisa_kvalitati_Latvija_2018_g.pdf

kad to gada vidējās koncentrācijas 2014. gadā bija $13,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ un 2018. gadā $13,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$, novērojot nelielu samazinājumu 2015., 2016. un 2017. gadā $10,1 - 12,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ robežās.

Benzola gada vidējā koncentrācija ir mainījusies no $2,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 2014. gadā līdz $2,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ 2018. gadā.

Vienlaikus iedzīvotāju aptauju rezultāti parāda, ka pēdējos 3 gados pieaug iedzīvotāju skaits, kuri gaisa piesārņojumu vērtē kā galveno vides problēmu Ventspilī.

2.1.4. Monitoringa priekšmets: Gaisa kvalitāte

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: Siltumapgādes radītās ietekmes uz gaisa kvalitāti samazināšana

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Ventspilī ir izveidota kvalitatīva un moderna siltumapgādes sistēma,

- uzlabojot un modernizējot centralizētās siltumapgādes avotu efektivitāti;
- pilnībā nomainot kanāla tipa cauruļvadus ar rūpnieciski izolētām caurulēm;
- modernizējot siltumenerģijas uzskaites sistēmas;
- izbūvējot jaunu centralizētas siltumapgādes infrastruktūru, t.sk. jaunu lokālo siltumavotu izbūvi;
- attīstot siltumapgādes tīklus ražošanas teritorijās.

Siltumtrašu rekonstrukcija – 100% cauruļvadu nomainīti ar rūpnieciski izolētām caurulēm, lai samazinātu siltuma zudumus pārvades laikā.

Izbūvēti 0,315 km jaunu siltumtrašu.

Apmēram 88% siltuma tiek saražoti, izmantojot AER.

Centralizētās siltumapgādes siltumavotos Brīvības ielā 38, Talsu ielā 69, Fabrikas ielā 2A, Pļavas ielā 27 un Pērkoņu ielā 21 veikta rekonstrukcija, pārejot uz citu kurināmo – biomasu (koksni).

Siltumapgādei ir nozīmīga ietekme uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām - siltumapgādes uzņēmumi ir vieni no lielākajiem dabas resursu (kurināmā) patērētājiem un gaisa piesārņotājiem, kas rada siltumnīcefektu izraisīto gāzu emisijas. LVĢMC uzturētajā datu bāzē „2-Gaiss” pieejamie dati par izmantoto energoresursu daudzumu attēloti 2. tabulā. Dati parāda, ka pēdējo 5 gadu laikā ir gandrīz četkrāsojies šķeldas, granulu un koksnes apjoms, kas tiek izmantots siltuma vai elektroenerģijas ražošanai. Būtiski ir samazinājies ogļu un dīzeļdegvielas apjoms, ko izmanto šim mērķiem.

Procentuāli kopējā emisiju apjomā vislielākās emisijas – intervālā no 95% līdz 98% – no stacionārajiem piesārņojuma avotiem veido oglekļa dioksīds (CO₂), kas ir klimata pārmaiņas sekmējoša siltumnīcefekta gāze. CO₂ emisiju apjoms 2018. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu, ir samazinājies 2,3 reizes, kas skaidrojams AER īpatsvara palielināšanos kurināmā bilancē.

2. tabula. Siltuma vai elektroenerģijas ražošanai patērēto energoresursu struktūras izmaiņas Ventspils pilsētā (patēriņš izteikts tonnās)^{19,20}

Kurināmā veids	2012. gadā		2018. gadā	
	Kurināmā patēriņš	Iekārtu skaits	Kurināmā patēriņš	Iekārtu skaits
Ogles	19 367	1	3 918	2
Šķelda, granulas un koksne	18 180	5	64 578	10
Mazuts	12 832	7	0	0
Sašķidrinātā gāze	1 438	5	3 577	7
Dīzeļdegviela	8 263	19	5 155	22
Šķidrās kurināmās	54	2	19	1

Novērtējums, komentāri:

Ventspilī tiek nodrošināta mērķtiecīga kvalitatīvas un modernas siltumapgādes sistēmas izveide, kas ietver gan energoefektivitātes pasākumus, gan kurināmā nomaiņu uz atjaunojamiem energoresursiem.

2.1.5. Monitoringa priekšmets: Zemes resursi

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: Ventspils pilsētas meža zemju transformācija, attīstot rūpniecības un dzīvojamās apbūves teritorijas

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Saskaņā ar Ventspils pilsētas teritorijas izmantošanas struktūru plānošanas perioda sākuma posmā meža zemes aizņēma 1666 ha. Realizējot teritorijas plānojumu pilnībā, meža teritorijas samazināsies par 464 ha, tās transformējot par rūpniecības un dzīvojamās apbūves teritorijām.

Saskaņā ar Valsts zemes dienesta datiem uz 2018. gada 1. janvāri meža zemju platība Ventspilī bija 1524,9 ha²¹. Faktiskais meža zemju platības samazinājums ir būtiski mazāks nekā prognozēts plānošanas dokumentā, resp. 141,1 ha.

¹⁹ Valsts statistikas pārskats "2 – Gaiss", www.meteo.lv

²⁰ Tabulā atspoguļotais energoresursu patēriņš neietver kurināmo, kas izmantots uzņēmumu tehnoloģisko procesu nodrošināšanai.

²¹ <https://www.vzd.gov.lv/lv/parskati-un-statistika/tematiskie-parskati/zemes-parskati/>

Novērtējums, komentāri: Jaunu rūpniecības teritoriju izveidošana ir vērtējama kontekstā ar gaisa kvalitātes izmaiņām Ventspilī, lai, veidojot jaunas teritorijas, nepasliktinātu gaisa kvalitāti pilsētā.

2.1.6. Monitoringa priekšmets: Zemes resursi

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: Ventspils pilsētas lauksaimniecības zemju transformācija

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Ventspils pilsētā lauksaimniecības zemju kopplatība plānošanas perioda sākuma posmā bija ~ 469 ha vai 8,5% no pilsētas teritorijas. Plānotā lauksaimniecības zemju transformācija par dzīvojamo māju (mazstāvu un savrupmāju) teritorijām vērtējama kā pozitīvs process pilsētas attīstībā.

Saskaņā ar Valsts zemes dienesta datiem uz 2018. gada 1. janvāri lauksaimniecības zemju platība Ventspilī bija 386,6 ha²².

Novērtējums, komentāri: Faktiskais lauksaimniecības zemju platības samazinājums ir par 82,4 ha, nodrošinot pakāpenisku plānošanas dokumentā izvirzītā mērķa sasniegšanu un attīstot dzīvojamo un inženierkomunikāciju infrastruktūru teritorijās, kur līdz šim tā nebija nodrošināta.

2.1.7. Monitoringa priekšmets: Dabas vērtības

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: Ventspils pilsētas lauksaimniecības zemju transformācija

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Ar Teritorijas plānojumu tika izmainīta Būšnieku ezera aizsargjosla, to nosakot līdz ezera tauvas joslai un iekļaujot tajā Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju „Būšnieku ezera krasts”.

Būšnieku ezeram ir arī nozīmīga rekreācijas funkcija, kuras nodrošināšanai ir uzlabota un pilnveidota infrastruktūra, kas vienlaikus palīdz saglabāt šinī teritorijā esošās dabas vērtības.

Dabas lieguma „Būšnieku ezera krasts” infrastruktūras sakārtošanai ir izbūvēts veloceliņš, kas dod iespēju mērot velomaršrutu visapkārt Būšnieku ezeram. Veloceliņa posmā ir uzstādīti informatīvie stendi par dabas liegumu un tajā

²² <https://www.vzd.gov.lv/lv/parskati-un-statistika/tematiskie-parskati/zemes-parskati/>

sastopamo floru un faunu. Tāpat ir izveidota 187 m gara gājēju laipa un tās galā skatu platforma putnu vērošanai.

Pilsētas robežās ir precizēta Ventas upes aizsargjosla, paredzot, ka Ventas upes aizsargjosla sakrīt ar Ventas upes tauvas joslu, iekļaujot tajā aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekli „Dampeļu atsegums”, tādejādi nodrošinot tā aizsardzību.

Ventas upes aizsargjoslas platuma precizēšana nav ietekmējusi aizsargājamā ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa „Dampeļu atsegums” aizsardzības statusu un stāvokli.

Novērtējums, komentāri: Plānotās un īstenotās aktivitātes nodrošina gan dabas vērtību saglabāšanu, gan to integrāciju pilsētas vidē, tās izmantojot kā rekreācijas resursus.

2.2. Sociālie faktori

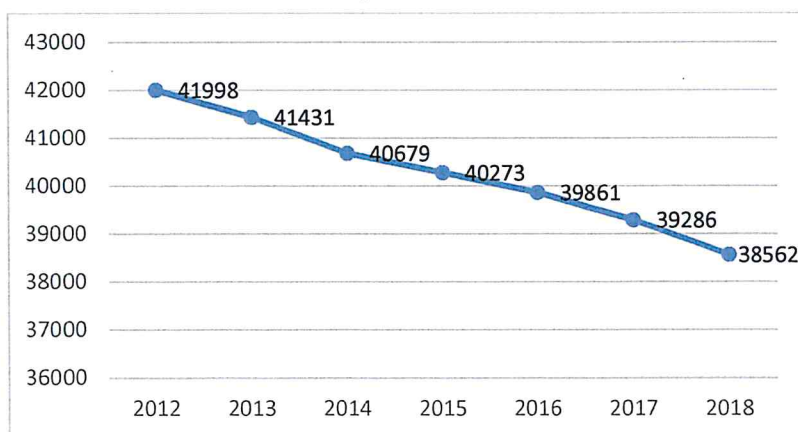
2.2.1. Monitoringa priekšmets: Iedzīvotāji, Iedzīvotāju veselība un dzīvesvide

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: Iedzīvotāju skaita pieaugums

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Netiešās ietekmes ir saistītas ar Iedzīvotāju skaita pieaugumu, ko varētu veicināt rūpniecības attīstība, vides un infrastruktūras sakārtošana, kā arī tūristu skaita pieaugumu.

Viens no plānošanas dokumenta mērķiem ir radīt priekšnoteikumus pilsētas attīstībai, tai skaitā tās Iedzīvotāju skaita palielināšanai vai samazinājuma mazināšanai. Iedzīvotāju skaita izmaiņas ir parādītas 6. attēlā. Šinī periodā Iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 8,2%.



6. attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Ventspilī laika posmā no 2012. gada līdz 2018. gadam (avots: www.pmlp.gov.lv)

Savukārt tūristu skaits, kas apmeklē Ventspili, katru gadu pieaug. Pieauguma tendence ir no 4,7% 2014. gadā līdz 2,0 – 2,7% pēdējos gados (Ventspils Tūrisma informācijas centra apkopotā informācija).

Pārskata periodā veikta virkne vides uzlabojumu, kas atvieglo pārvietošanos pilsētas ielās cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, piemēram, pilsētā ierīkotas 23 luksoforu sistēmas, kas aprīkotas ar skaņas signālu, kā arī ietvju malas iezīmētas kontrastējošā – dzeltenā krāsā, krustojumu zonās izveidotas taktīlās joslas, tāpat taktīlās joslas izveidotas vietās pirms seguma līmeņa maiņas. 103 vietās ir izbūvētas pazeminātās ielu apmales. Tās atrodas gan krustojumu, gan iebrauktuvju zonās. Sabiedriskajās autostāvvietās izveidotas ap 50 invalīdu autostāvvietas, kas piemērotas transporta līdzekļiem ar kuriem pārvietojas personas ar kustību traucējumiem un papildus tām marķētas 23 autostāvvietas ar ģimenēm ar maziem bērniem.

Pašvaldības iestādēs ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Ventspils Zilā karoga pludmalē uzstādīta speciāla pārgērbšanās kabīne cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Novērtējums, komentāri: Teritorijas plānojuma un citu pašvaldības plānošanas dokumentu īstenošana primāri ir vērsta uz kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanu.

2.3. Ekonomiskie faktori

2.3.1. Monitoringa priekšmets: Tautsaimniecības nozaru attīstība

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: Ostas darba pilnveidošana, radot iespējas nodrošināt kvalitatīvas kravu piegādes.

Sagatavotas ražošanai piemērotas teritorijas ar pievadceļiem un tehnisko infrastruktūru

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Informācija par kravu apgrozījuma apjomiem Ventspils ostā apkopota 3. tabulā, kur pārskata periodā kopumā ir vērojams nozīmīgs samazinājums.

3. tabula. Kravu apgrozījums (avots: Ventspils Brīvostas pārvalde)

Kravu veids	2012. gadā, milj. t	2018. gadā, milj. t
Lejamkravas	16,76	10,49
Beramkravas	11,19	7,18
Ģenerālās kravas	2,43	2,66

KOPĀ	31,10	20,33
------	-------	-------

Augsto tehnoloģiju parka industriālajā teritorijā izveidots Elektronikas centrs un Tehnoloģiju centrs, darbu katru gadu uzsāk 1 -3 jaunas ražotnes.

Ventspils brīvostas industriālajā zonā tiek nodrošināta infrastruktūra jaunu ražotņu izveidei, to pielāgojot attiecīgās ražotnes specifikai.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem Ventspilī laika posmā no 2013. gada līdz 2017. gadam ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits ir pieaudzis no 959 līdz 1024 uzņēmumiem.

Novērtējums, komentāri: Līdz ar kravu apgrozījuma kritu Ventspils ostā, tiek mērķtiecīgi attīstītas jaunas industriālās teritorijas, lai veicinātu modernu un inovatīvu ražotņu ienākšanu Ventspilī.

2.4. Teritorijas plānojuma rezultatīvie rādītāji

2.4.1. Monitoringa priekšmets: Plānošanas dokumentu attīstība

Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis: pilsētas attīstības plānošana, ņemot vērā iedzīvotāju un uzņēmēju intereses, vienlaicīgi nodrošinot dabas vērtību saglabāšanu un vides piesārņojuma novēršanu vai samazināšanu.

Rezultāti, situācijas raksturojums:

Plānošanas periodā ir izstrādāti 17 detālplānojumi, uzsākta 6 detālplānojumu izstrāde un izstrādāts lokālplānojums Ventspils pilsētas dienvidrietumu daļai, lai šīnī pilsētas daļā attīstīt tādus pakalpojumus, kā, piemēram, kurortoloģija, kā arī veicinātu jaunu tūrisma objektu būvniecību.

Lai nodrošinātu teritorijas plānojuma īstenošanu, ir izstrādāti un apstiprināti šādi plānošanas dokumenti:

- Ventspils pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (apstiprināta 19.12.2014.);
- Ventspils pilsētas attīstības programma 2014. - 2020. gadam (apstiprināta 19.12.2014. un aktualizēta 09.11.2018.);
- Ventspils informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozares attīstības un rīcības plāns 2014.-2020. gadam (apstiprināta 21.11.2014.);
- Ventspils pilsētas izglītības attīstības stratēģija un rīcības plāns 2015.-2020. gadam.

Plānošanas periodā Ventspils pilsētas teritorijas platība ir palielinājusies no 55,4 km² līdz 57,86 km².

Secinājumi

Monitoringa pārskata periodā nav konstatētas plānošanas dokumenta būtiskas vai neparedzētas ietekmes uz vidi.

Būtiskākās tendences un sasniegumi ir šādi:

1. Gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas

Pārskata periodā ievērojami samazinājies CO₂ emisiju apjoms no stacionārajiem piesārņojuma avotiem, kas saistīts ar AER īpatsvara pieaugumu kurināmā bilancē.

Otrais lielākais piesārņotājs pēc CO₂ līdz 2017. gadam bija GOS un oglekļa dioksīds, kas pārsvarā tiek emitēti naftas un ķīmisko produktu pārkraušanas operāciju laikā. Lielākie GOS un oglekļa dioksīda emisijas avoti ir Ventspils brīvostas uzņēmumi. Kopš 2012. gada līdz ar CO₂ emisiju apjoma samazināšanos ir nozīmīgi pieaudzis GOS un oglekļa dioksīda emisiju īpatsvars kopējā emisiju apjomā (no 29% 2012. gadā līdz 55% 2017. gadā), ko pamatā ietekmē CO₂ emisiju samazinājums kopējā bilancē. Tā kā lielākie uzņēmumi, kas pārkrauj naftas produktus, 2018. gadā uzstādīja tvaiku savākšanas iekārtas, tad GOS emisiju tendences būtu atkārtoti vērtējamas pēc 2 – 3 gadiem, lai gan jau dati par 2018. gadu parāda būtiski GOS un benzola emisiju apjoma samazinājumu.

Pārskata periodā gandrīz 3 reizes ir samazinājies kopējais emisiju apjoms. Tāpat laika periodā no 2013. gada līdz 2018. gadam vairāk nekā 3 reizes ir samazinājies emisiju apjoms, ko rada viena iekārta. Tajā pašā laikā pieaug iedzīvotāju skaits, kuri gaisa piesārņojumu, tai skaitā smakas, vērtē kā galveno vides problēmu Ventspilī.

Līdz ar 21.10.2016. gada grozījumiem Ventspils pilsētas domes 02.03.2012. saistošajos noteikumos Nr. 9 "Ventspils brīvostas noteikumi" no 31.05.2018. termināļu operatoriem, iekraujot kuģī naftas produktus vai ķīmiskās vielas, kuru tvaika spiediens ir 27,6 kPa vai vairāk, vai arī mazutu, jēlnaftu vai benzolu, jāizmanto kravas izgarojumu emisijas kontroles sistēmas, kas atbilst labāko pieejamo tehnisko paņēmienu risinājumam. Tāpat termināļa operatoriem jāizveido un jāuztur atbilstoša GOS un smaku monitoringa sistēma, nodrošinot tiešsaistes datu pārraidi arī uz Brīvostas kapteiņa dienestu. Ostas uzraugs izvērtē no GOS emisiju un smaku monitoringa sistēmas saņemtos datus, un ja pārsniegta GOS koncentrācija 10 g/Nm³ vai smaku koncentrācija 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ uz termināļa teritorijas robežas, pieprasa termināļa operatoram veikt nepieciešamos pasākumus, lai samazināt kraušanas intensitāti, lai ierobežotu traucējošu smaku izplatību.

Kopš 2018. gada jūnija Ventspils brīvostā darbojas smaku kontroles sistēma, kas ietver deviņas ierīces jeb elektroniskos degunus, kas nepārtrauktā režīmā reģistrē smaku koncentrāciju uz to termināļu robežas, kas pārkrauj naftas un ķīmiskos produktus, un trīs no tām izvietotas publiskās vietās.

Saskaņā ar 21.10.2016. gada grozījumiem Ventspils pilsētas domes 02.03.2012. saistošajos noteikumos Nr. 9 "Ventspils brīvostas noteikumi" uzstādītas tvaiku savācējiekārtas, kad tankkuģos tiek iekrauti noteikti naftas un ķīmiskie produkti. Šādas iekārtas ir uzstādījuši SIA "Ventspils nafta" termināls", AS "Ventbunkers" . SIA "Ventall termināls" šādas iekārtas izmanto jau kopš 2006. gada .

2. Ūdensobjektu stāvoklis

Virszemes ūdens monitoringa rezultāti liecina, ka Ventspilī Ventas ūdens ekoloģiskā kvalitāte ir vērtējama kā laba un pārskata periodā tā nav pasliktinājusies.

3. Ūdenssaimniecība

Dzeramais ūdens

Ventspilī dzeramā ūdens kvalitāte atbilst dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām, ko nosaka Ministru kabineta 2017. gada 14. novembra noteikumi Nr. 671 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība".

Ventspilī 2018. gadu 98,5% iedzīvotāju bija nodrošināti centralizēti ūdensapgādes pakalpojumi, kas par 0,2% atpaliek no plānošanas dokumentā izvirzītā rezultatīvā rādītāja, bet izpilda Padomes 1998. gada 3. novembra Direktīvas 98/83/EK "Par dzeramā ūdens kvalitāti" ieviešanas un finansēšanas plānā²³ noteikto mērķi līdz 31.12.2015. nodrošināt iespēju saņemt centralizētas ūdensapgādes pakalpojumus līdz 95% iedzīvotāju apdzīvotajās vietās ar iedzīvotāju skaitu virs 2000.

Notekūdeni

Direktīvas²⁴ pamatprasības par notekūdeņu izplūdes rādītāju (BSP₅, KSP, SV, P, N) koncentrāciju Ventspilī tiek izpildītas, nodrošinot stabilu NAI darbību ilggadīgā posmā.

2018. gadā Ventspils aglomerācijā centralizēti kanalizācijas pakalpojumi tika nodrošināti 98,5% patērētāju.

Kopumā vērtējot, jāsecina, ka pašvaldība mērķtiecīgi plāno un īsteno aktivitātes, lai vienlaikus ar pilsētas attīstības mērķu sasniegšanu, nodrošinātu tās izvirzīto mērķi vides jomā - dabas vērtību saglabāšana un vides piesārņojuma novēršana vai samazināšana. Plānošanas dokumenta īstenošanas periodā vides kvalitāte Ventspilī nav pasliktinājusies, atsevišķās jomās sasniedzot uzlabojumu, piemēram, gaisa piesārņojuma emisiju apjoma samazinājumu, it īpaši attiecībā uz benzola un ogļūdeņražu emisijām, kas ir galvenais traucējošo smaku avots.

²³ www.varam.gov.lv

²⁴ Padomes 1991. gada 21. maija direktīva 91/271/EEK par pilsētu notekūdeņu attīrīšanu